

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

ÎNVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

LA

„BISERICA și ȘCOLA.“

Foia bisericească școlastică, literară și economică.

Cu începutul anului 1893 stilul vechi deschidem abonament nou la „Biserica și Școla.“

Rugăm pre toți domnii abonați de până acum, cari doresc a avea foia noastră și pe viitoriu, se binevoiescă a trimite la „Tipografia diecesană“ prețul de prenumerațiune care e:

PENTRU AUSTRO-UNGARIA:

PE UN AN . . . . . 5 fl. — cr.
„ 1/2 „ . . . . . 2 fl. 50 cr.

PENTRU ROMÂNIA ȘI STRĂINĂTATE:

PE UN AN . . . . . 14 franci.
„ 1/2 „ . . . . . 7 fr.

Sprijinul moral și material, de care până acum s'a bucurat foia noastră, ne îndreptățește a spera, că și în viitoriu vom fi îmbrățișați de asemenea simpatii caldure precum și de bunăvoința nestrămutată a On. Public cetitoriu.

Redacțiunea.

Sinódele parohiale ordinare.

După dispozițiunile statutului organic, în luna lui Ianuarie se întrunesc sinódele parohiale ordinare. Obiectul acestor sinóde este între altele: reviziunea listei membrilor sinodului parohial, esaminarea rațiociniului bisericeii și al cultului, pre cum și esaminarea raportului comitetului parohial despre activitatea dezvoltată în decursul anului expirat în interesul bisericeii, școlii și fundațiunilor.

Între aceste obiecte unele sunt de natură curentă, er altele sunt așa numite afaceri de trăinicie, în cari se vede activitatea productiva și îngrijirea parohiei pentru asigurarea viitorului ei și pentru dezvoltarea religioasă-morală și intelectuală a poporului.

În categori'a din urma cad cu deosebire cumpărarea de realități și respective înființarea de fonduri pentru asigurarea organismului bisericesc și școlariu al parohiei, precum și dispozițiunile luate din partea organelor parohiei pentru ridicarea simțului de pietate creștină al poporului.

Și precum scim noi în multe parohii cei chemați s'au ocupat cu succes de aceste afaceri și de astfel de dispozițiuni. De aceea este necesitate, ca rapórtelor despre activitatea, dezvoltată de comitetele parohiale în decursul anului trecut, se-li-se dee în sinódele parohiale publicitate, și însemnate cât mai mare, și obștea creștină a parohiei se aibă cunoștință cât mai amănunțită despre tot ceea ce se lucră în biserică și de biserică întru interesul asigurării și dezvoltării bisericeii și poporului.

Acesta este un puternic mijloc după vederile noastre pentru stimularea și alimentarea interesului întregului popor față de biserică.

Totă averea bisericăscă și toate instituțiunile religioase-morale și culturale ale noastre s'au ridicat din micile contribuiri, din denariul poporului. Și astfel este neapărat de trebuință, ca acești contribuitori să aibă deplină cunoștință, că ce s'a făcut cu denariul contribuit de dânsii, cum s'a întrebuințat acest denariu pentru biserică și școlă și pentru înaintarea poporului; ér ocasiunea cea mai nimerită pentru această sunt sinódele parohiale.

Este de lipsă, ca contribuiorul să aibă cunoștință de acesta, pentru ca vedând buna și nimerita întrebuințare a denariului său, să se desvólte întrînșul tot mai mult plăcerea și spiritul de a contribui pentru biserică și școlă; și apoi mai este încă o împrejurare, carea nu trebuie lăsată din vedere și anume: biserică, școlă și fundațiunile noastre bisericesti scolare au scopul de a înlesni viața și dezvoltarea poporului. Acesta trebuie să se vedă, și să o cunoască creștinii noștri din dările de sémă, pre cari le fac organele din parohia sinódelor parohiale. Să se vedă, că toți cei ce lucră în afaceri bisericesti, lucră din iubire și din sémțul lor de pietate creștină; și în același timp să simtă fie-care creștin, că biserică este o mamă bună, carea lucră cu toate puterile și mijlocele, de cari dispune, la înaintarea poporului.

Epistolele parochului bătrân.

I.

Iubite Nepóte! Cu ajutorul lui Dumnezeu am trecut cu bine și cu pace preste sfintele sărbători. Și eu, care port o grea sarcină a anilor asupra umerilor mei, mă sémț foarte bine de acesta; și mă întreb, că ore ce am câștigat eu ca preot și poporul din aceste sfinte zile? Mă întreb adevărat, dacă eu și poporul am învățat ceva, dacă am înaintat în credință și în faptele cele bune?

Eu așa am fost crescut din pruncia mea, în datina și îndătinarea: că omul este datoriu să nu lase nici unu minut de timp nefolosit, și să nu facă nimic fără un câștig. Folosul și câștigul omului este de mai multe feluri. Omul sporesce în avere materială, în învățatură, sau în înmulțirea cunoștințelor minții și în bunătatea inimii, și prin acestea în virtutea și tăria de a-se ști, să se stăpânească, și să se povățuiască pre sine în această lume după voința și legea lui Dumnezeu.

Socot, că este bine, să gândim astăzi și totdeauna asupra acestor întrebări nu numai pentru că este bine; dar și pentru altceva. Eu am auzit adevărat încă din bătrâni că oamenii sunt ca apa; precum adevărat apa, ori cum o vei arunca, își-ia fața

ei: tocmai așa este și cu oamenii, ei se străduiesc, și se luptă unul cu altul, ca toți să fie de o părură. Ba chiar și certurile și nențelegerile dintre oameni se nasc, și se hrănesc din această pricină, pre carea Dvóstră cei tineri o numiți procesul de asimilare dintre oameni. Din această pricină între oamenii buni și cu frica lui Dumnezeu, și omul mai puțin bun se înalță, și se ridică, și se face cu timpul mai bun; ér între oamenii răi și omul bun perde pre nesimțite din bunătatea lui.

Acesta este așa, precum ți-o spun eu. Și pentru că acesta este așa, este bine, ca cu deosebire în sărbători să fim noi preoții și învățătorii cu multă grijă, că ce facem noi, și ce face poporul. Preotul și învățătorul își-au chiámarea și învățătura lor, și au de bună sémă și mai multă învățatură și o viață mai creștină, de cum pot să aibă creștinii, cari n'au învățat carte. Poporul își are și el vederile și datinele și gândul său. Și după rânduiea sfintei noastre biserici, preotul și învățătorul țin sémă de gândirea și datinele poporului pentru scopul știut și cunoscut, ca prin învățatură, prin viața lor creștină și prin slujba lor bine împlinită, să potă ridica pre credincioși la o viață, din carea să se vedă, că sunt întru toate stăpâniți tot de mai multă creștinătate.

La sărbători nefiind oamenii cuprinși cu lucru, pot să cadă ușor din cele bune, dacă nu se cuprind în mintea și în vorbele lor cu gândiri evlavioase. Pentru a fi scutiți de această cădere sunt de mare preț datinele din bătrâni, datinele religioase. Crăciunul îl-ascéptă pruncii cu multă bucurie, pentru că umblă la colindat, umblă cu stéua magilor, cu Vifleemul, și cu Irođii. Nu se bucură de această umblare pruncii întru atât, că primesc dela părinți, rudeni și cunoscuți: bani, mere, nuci și colaci; ci eu așa am băgat de sémă, că dânsii se bucură mai mult, pentru că li-se dă prilejul, ca să aréte, că ce au învățat la școlă, și ce știu. Este o frumoasă bucurie spirituală acesta pentru prunci, și o însemnată mângăiere pentru părinți și oamenii mari, deórece colindele și cântările dela Crăciun sunt bogate în învățături evlavioase. Acesta la noi, la Români, este bine cu atât mai vartos, cu cât, precum se știe, în vremurile bătrâne, pre când n'aveam școle, poporul nostru s'a luminat, și s'a povățuit prin datinele religioase rămase din bătrâni.

Și eu acum la sfintele sărbători, cari au trecut, acesta am vădut, și am învățat, că poporul meu ține mult la datinele sale religioase. Sum vesel de lucrul acesta, deórece mie așa mi-se pare, că noi numai așa vom poté să înaintăm pre calea cea bună, dacă noi și poporul vom ține la datinele religioase rămase din bătrâni, în cari găsim multă învățatură.

Cântările la sfintele sărbători au mers foarte bine, și laud pentru acesta pre învățătorul, că și-a

dat în adevăr multă silință. Așa se cuvine, și numai așa este bine.

Mi-a plăcut apoi, și m'am bucurat mult, când am vădut cu câtă luare aminte a ascultat poporul frumoșele învățături din pastoralele archieresci la născerea Domnului și în ziua de anul nou. Acastă luare aminte a poporului la învățăturile Archiereului său m'a întărit și mă întărește mult în credința, că poporul nostru este insetat după învățătură, mai cu seamă când învățătura i-se dă în limba lui frumoasă și înțelșă de toți. Este apoi acastă luare aminte a poporului la învățăturile din pastoralele archieresci și o bună învățătură pentru noi, ca adecă în predicile noastre să dăm poporului învățături de sēma lui și amēsurat trebuințelor lui. Acēsta este învățătură bună și câștig pentru noi preoții. Dar mai este încă una, și anume: eu așa am băgat de sēma, ca rugăciunile și cântările bisericesci fiind scōse din sfânta scriptură și din istoria bisericeii, au multe părți tainice și greu de înțeles; dar cetindu-le și cântându-le omul mai des, pōte să pētrundă mai ușor în înțelesul adevērat al lor, carele este fōrte edificatoriu. Apoi pentru a înainta în credință omul nu face, și nu pōte face nici odată de ajuns. Alt câștig și mai mare, pre carele îl are preotul, dacā sevērșesce cu tōtă inima sfintele slujbe este, că își câștigă acea bucuriă și mângăiere sufletescă, pre carea o pōte avē numai omul, carele sînte, și este deplin convins, că și-a împlinit cu tōtă inima datorința.

Acēsta este mare mângăiere creștinescă a unui preot; ér la acēsta se mai adauge încă una și mai mare, și anume dacā noi preoții ne sevērșim cu evlaviă, cu inimă adevērat creștinescă și preoțescă datorințele, acēsta se sînte, se vede, și se cunōsce în popor.

A fost din bētrâni poporul nostru un popor bun, și care a ținut morțiși la datine, limbă și biserică, pentru că a fost tare în credința în Dumneșeu; ér daca acum se sēnte pre ici, pre colo, că poporul se abate dela unele datine ale sale, — atunci urmarea firēscă este, că a perdut din credința sa în Dumneșeu, și chiamarea noastră este, ca să-i redăm aceea ce a perdut din credința în Dumneșeu prin sfintele slujbe, prin predică și prin reînnoirea disciplinei bisericesci și a puterii pre carea a avut-o odiniōră disciplina bisericescă asupra poporului. Credința în Dumneșeu și ținerea poporului cu rigōre la datinele religiōse, este cel mai mare capital pentru desvoltarea poporului nostru.

O m i l i e

pentru Dumineca fiului rătăcit.

Iubiților creștini!

Cei mai mari vrăjmași ai fericirii noastre vremelnice și vecinice sunt: ușurința și neascultarea. — Acești doi vrăjmași ai noștri ne fac

adesea să lăsăm binele și se gustăm răul cu care ne imbie. Protopărinții noștri încă din neascultare călcară porunca lui Dumneșeu — care atrase după sine drept resplată, suferința și mōrtea. Astfel păcătuiam și noi, călcând poruncile lui Dumneșeu și lunecând în păcate cari ne duc la peire și noi — slabi, cu mințea întunecată și fără poteri — sub povara grea a păcatelor, nu suntem în stare a ne ridica îndreptându-ne pașii spre calea mântuirii.

Să nu desperăm însă, și să nu ȳicem ca Cain: „Mai mare este păcatul meu, decât să mi-sē ierte mie“ (Gen. 4. 3.) ci să ne încredem în bunătatea nemarginită alui Dumneșeu — căci lui tōte i-sunt cu puțință și vom dobândi iertare.

Mare este păcatul — dar ușură vindecarea lui; pétra grea este, și ușoră ridicarea ei. — Voință trebuie să avem numai spre îndreptare și Dumneșeu carele ridică păcatul lumii, va ridica și ale noastre. Un singur cuvēt cere numai dela noi: să ȳicem din inimă ca fiul rătăcit din s-ta ev. de aȳi: „D ō m n e p ā c ā t u i t ' a m î n a i n t e a T a.“

I.

Ca se vedeți I. C. cât de ușor pōte omul lunea în păcate prin ușorința minții, și cât de ușor de pe calea cea drēpta în curēnd pōte ajunge în întunerecul, unde numai strebate nici o raȳă de fericire, — în cuvētarea mea voiu desfășura cuvintele s-tei ev. de aȳi rogându-vē să fiți cu luare a minte.

„U n o m a v e a d o i f i i.“ (Luca XV. 11.)

Ce bucurie sînte un părinte în inima sa, avēnd fii buni, înțelepți și crescuți întru frica lui Dumneșeu, — căci părintele adese-ori ajuns fiind de mâna sorții, în necasul său își caută mângăierea în fii sei. — Din contră un părinte, cu fii rei, n'are nici o bucurie, și în tot minutul, ca nuori grei și amenințatori în timpuri viscolōse se ridică téma și i-sē întunecă fruntea, cugetând la vre-o nenorocire sau rușine ce-i pot aduce.

Ōre fiii, despre cari ne vorbeșce s-ta ev. au fost ei buni de cari s'au bucurat, ori au fost rei, de cari s'a intristat părintele lor?

Și a ȳis cel mai tiner:

„P ā r i n t e, d ā - m i p a r t e a d i n a v e - r e a c e m i s ē c a d e.“

Étă cu ce cuvinte nemulțamitōre întimpină fiul pe părintele său și ce săgētă infipsă în inima sa, étă cum i-rēsplăteșce pentru-că l'a crescut și păzit de tōte.

Acești doi frați, trăiau în cea mai mare fericire în casa parinților lor, unde poteau să rămână până la mōrte. Însē ce s'a întēplat? Fiul cel mai tiner ceru partea ce i-sē cade din avere; și părintele rănit de cuvintele nemulțamitōre, cu care-l în-

timpină fiul său, nu s'a opus, ci și-a împărțit averea între fiii sei, lăsându-i liberi stăpâni peste ea.

Și ce au făcut acești doi fii cu averea lor?

S-ta Ev. de ađi ne spune că, „după puține zile adunând toate fiii cel mai tiner s'a dus într'o țără departe și acolo a risipit averea sa viețuind în desfrânări.“ (Luca XV. 13.)

Êtă I. C. fiul cel ușor la minte și nepăsător, cum plăca pe calea rătăcirii, — nu-l pot reține cuvintele blânde, lacrimile ferbinți și amare ale părintelui său — care-i prevede peirea. El cu partea sa de avere, merge în țără străină, unde trăind în desfrânări, în curând singur se desbracă de toate bunurile, cu cari l'a înbrăcat bunul său părinte. Vedeți la ce duce patima, și cum se jăcă cu aceia cari se pun în servițul ei. Și câte deasemenea triste exemple putem vedé în vieță, cum anume se jăcă patima și amăgesce pe cei slabi, ba adese și pre cei tari îi ispitesce, și decă nu se luptă cu destulă tărie și energie contra ei, le răpește poteriile, celor mai avuți bunurile și celor mai de frunte chiar și ciastea. — Și când acest vrăjmaș își vede triumful său, nu-i va fi greu a-i arunca nici în cele mai mari și adânci miserii. Și atunci cum se va bucura de plânsul amar al acelor, cari odinioară dulce rideau!

Ôre fiul cel tiner, din S-ta Ev. de ađi, n'a ris când în casa părintelui său era hrănit și sub aripele lui părintesci scutit de toate? De sigur da. Și ôre a știut acest fiu, cât pôte fi de amară vieță în neajunsuri? De sigur nu. Ușorința și patima însă l'a îndemnat să părăsescă pre părintele său, care-l hrănea și-l înbrăca, și după cum ne spune St. Ev. s'a dus încurând cu totă averea sa într'o țără străină și — „cheltuindu-o s'a făcut fόμεte în țăra aceea, și el a început a suferi de lipsă.“

Acum e lipsit cel-ce mai nainte avé de toate în inelșugare; acum va gusta din păharul amar al neajunsurilor.

Și ce a făcut acest fiu, vedându-se în străinătate gol și flămând și desbrăcat de toate bunurile primite dela părintele său?

Rătăcind în străinătate „se dusé la un cetățen din acea țără și l'a trimis la țarină se pazescă porcii.“ (Luca XV. 15.)

Vedeți I. Asc. cum ușurința și patima, din cel ce mai nainte era stăpân, a facut serv; din cel ce era îmbrăcat și sătul — gol și flămând. El era stăpân, — avea sêrvitori și porunca; — acum e servitor, are stăpân și se supune. Era înbrăcat și sub aripele îngrijitoare ale părintelui său scutit de toate, acum e gol și espus tuturor calamităților.

O, fiule, ôre ce te-a îndemnat la acest pas greșit, care te-a dus la peire? Tu, care erai stăpân, ađi ești slugă; tu, care erai drept, ađi esti pierdut;

tu, care erai sătul, ađi „dorind să-ți sature pântecul, mâncai rădăcini cu porcii.“ (L. 15. 16.) Tu, care te bucurai și rideai dulce în brațele părintelui tău, ađi esti trist și plângi amar în brațele suferințelor! La părintele tău erai cinstit, acum pazești porcii; la părintele tău erai desmerdat, acum în miseria ta cine te va mângăia? Aveai pat și te odihneai, pâine și te săturai; aveai amici și te iubeau, — acum pământul îți este pat, rădăcinile buruienilor nutremânt, și porcii prietini!

Acésta e fericirea la care ai alergat? O, fiule, amară parte ți-ai ales.

Iată I. C. partea celui nepăsător, iată resplata faptelor sale și paharul ce i-sé imbie.

Și ce credeți, ôre cu puțință e un asemenea rătăcit se mai afle calea cea dréptă?

Da, e cu puțință, trebuie numai să spereze, trebuie se o caute și o va afla, trebuie să se îndrepte și părintele 'l va erta. Un cuvânt trebuie numai să dică, un cuvânt de pocăire, căci părintele nu voeșce perderea, ci îndreptarea fiiului său. Și atunci sinul părintelui érase să va deschide și-l va primi cu bucurie, cu mai multă bucurie decât pe cei ce n'au rătăcit, căci și păstoriul, ôre nu se bucură mai mult de óia cea pierdută, dacă o a aflat, decât de cele ce nu s'au pierdut?

Și ôre fiul rătăcit din s-ta Ev. de ađi a căutat calea cea dréptă? Da, căci s-ta Ev. ne spune că, „Vedându-se în sine a đis: „Câți argați ai părintelui meu au prisosință în pâne, éreu per de fόμε. Mă voi ușcula și mă voi duce la părintele meu și-i voi dice: Părinte, păcătuit'am la cer și înaintea Ta, și nu sunt vrednică mă chema fiiu al Tău, fă-mă ca pe unul dintre slugile Tale.“ (Luca 15. 17—19).

În starea miseră în care se afla acest fiu, i-a părut rău de faptele sale și se gândi să se rentorcă la părintele său și se-i dică: părinte, păcătuit'am naintea ta, și gândind acésta a început a se îndrepta. Și recunoscându-și păcatele sale și muștrat în sufletul său, s'a decis se mérga la părintele său se-i dică: păcătuit'am. Și ôre bine crede? Da, căci recunoscerea păcatului, părerea de rău pentru comiterea lui, este medicament ce sterge și vindecă păcatul.

Starea în care se afla el era mai misera decât se pôte inchipui și s'a decis se mérgă la părintele său, se-l róge ca să-l facă ca pe unul dintre argații sei.

„Și sculându-se a venit la părintele său.“ (L. 15. 20-a).

Aici se manifestéază în el dorul arđând pentru re'ntorcere și tăria voinței pentru îndreptare.

Ôre cum se va apropiia acest fiu de părintele

seu pe care l'a părăsit, ducându-și și averea și cheltuindu o în desfrâuări? Óre cum va sta acest fiu acum gol și flămând înaintea părintelui său, la care era sătul și îmbrăcat?

Dar părintele?! O! óre va potè el deschide brațele celui ce singur le-a părăsit? Óre i-va fi milă de plânsul amar al aceluia, care l'a părăsit riđind de plânsul său? Da I. C. l'a primit și nu l'a alungat, căci dorul arđend al părintelui după fiul său nu s'a stins și acest dor îl mână în tótă ȓiua să iesè la calea pe care a plecat fiul său, și iată l'a vedut venind „fiind încă departe, și vedându-l părintele său, i-s'a făcut milă și alergând în calea lui i-a căđut în grumazi și la sărutat. (L. 15. 20 b). Părintele dar, numai nu l'a alungat dela sine, ci din contră s'a bucurat de re'ntórcerea lui înbrățișându-l și sărutându-l.

O, bunule părinte, cum deschidi brațele tale celui ce te-a părăsit, cum te bucuri de re'ntórcerea celui ce în mânăire te-a lăsat, cum îți este milă și depui sărutări pe fața celui ce nu i-a fost milă de plânsul tēu?

Vedeți I. creștini, cum se bucură părintele vedend re'ntórcerea și indreptarea fiului său rătăcit. Cum se bucură, căci vine să se pocăescă, să se indrepte și să-i ȓică: „Părinte, păcătuit'am la ceriu și înaintea ta și nu sunt vrednic a me chema fiu al tēu.“ (L. 15. 21).

Acum, părintele, pe cât era nainte de mânăit, pe atât se bucura vedend că fiul vine să se indrepte, vine să se pocăescă. A uitat durerea cumplită și și-astere lacrimile amare. Să bucură și „poruncesce slugilor sale: aduceți înbrăcăminte cea mai bună și-l înbrăcați pe el, și-i dați inel în mână și încălță minte în picioréle lui; și aduceți vițelul cel mai îngrășat și-l junghiați, ca să mânăcăm și să ne veselim, ca acest fiu mort a fost și a înviat, perdut și s'a aflat.“ (Luca XV. 22—24-a).

O, părinte, mare e mila ta și nemărginită bunătatea ta. Pe fiul tēu, ce te-a părăsit, cu sărutări îl primești, te bucuri de re'ntórcerea lui, uiți tóte și nu-i amintesci fără delegile lui; nu-l infrunți pentru desfrâuările lui în cari și-a prădat tótă averea, nu pentru că și-a părăsit țera, părintele său, și a mers în străinătate, unde cheltuindu-și tóte ale sale, a ajuns în miseria cea mai mare, unde corpul nu-l putea înbraca și sătura și în durerea lui nimenea nu-l mânăia.

Acest părinte, nu-și întórcè fața de cătră el, ci din contră vedendu-l venind, s'a apropiat de el, i-a căđut în grumazi și l'a sărutat; și vedendu-l gol i-a fost milă de el și l'a înbrăcat, și de bucuria a tăiét vițelul cel mai îngrășat, a făcut ospet și s'a vese-

lit, căci acel fiu mort era și a înviat, perdut și s'a aflat.

II.

I. creștini! După ce din desfășurarea cuvintelor s-tei Ev. de ađi am vedut cum omul ușor la minte și nepăsător păseșce pe calea rătăcirii care-l conduce acolo, de unde numai glasuri de durere se aud, și după-ce vedurăm cu câtă bucurie primeșce părintele érași pe cel rătăcit, decă voeșce a-se indrepta: vă întreb, că óre omul păcătós se deosebescè intru ceva de fiul rătăcit din s-ta Ev.? Nu I. c. intru nimica. Fiiul rătăcit este păcătósul, care a părăsit părintele său cel ceresc, lăpădându-se de el și lunecând în fără delegi.

Vedeți câte bunuri ne-a dat părintele nostru ceresc, și cum ne iubescè, ér tu păcătósule, așa-i mulțumești pentru darurile ce le revarsă peste tine; nu-l ascuți, îl păreșeci plecând pe calea rătăcirii ce te duce la peire. Du-te numai, căci amar plângend te vei re'ntórcè. Așa a mers și fiul cel rătăcit părăsindu-și casa părintescă și țera, în care trăia și a mers în străinătate, unde prepădindu-și averea în desfrâuări a ajuns în cele mai amare suferințe.

Așa păreșecè păcătósul I. mei, casa părintelui său cel ceresc, adecă biserica lui Dumneđeu și nu ascuță învătăturile ei, păreșecè chiar și țera sa adecă pe însuși Dumneđeul său, pribegind în rătăcire.

O, óre nu-și aduce aminte de ȓiua cea mare, când va trebui să stee înaintea acestui părinte ca să dee sémă de faptele sale? Óre atunci, cum va cuteza a-se infățisa naintea preamăritului scaun judecătoresc? Și să sciți I. mei, că unuia, ca acestuia, munca Iadului îi va fi resplată, acolo i-se gată loc. El era fericit, se desmerda în bunătățile ce i-le-a dat Dumneđeu părintele său, adecă în vieță, sănătate, linișce, hrană și odihnă, și acum ce are păcătósul, e mort, și selav patimelor și păcătólor sale.

Și ce credeți, un om păcătós, póte fi érași eretat? Da, ați vedut cu câtă bucurie primi părintele pe fiul cel rătăcit. Trebuie numai să se indrepteze, să se pocăescă, căci mari sunt păcatele, dar ușoră vindecarea lor; trebuie numai să sperăm în bunătatea lui Dumneđeu și nici odată nu ne vom înșela. Nu trebuie se desperăm nici odată și nu trebuie să ȓicem cum a ȓis Cain odată, că mai mari sunt păcătótele mele decăt sé mi sè pótă ierta.

Trebuie dar Iub. se începem lucrul mânăuirii nóstre prin pocăință, căci să apropie ora morții care va închide calea. Trebuie să marturisim păcatele nóstre, ca fiul cel rătăcit ȓicend: „Părinte păcătuit'am la ceriu și înaintea ta“ și apoi se ne ferim de ele plecând pe calea cea dréptă, căci părintele cu bucurie ne așteptă. Și acésta ne-va deschide apoi și porțile cele cereșci unde vom potè

întra și rămâne împreună cu cei drepti întru împărăția lui Dumnezeu și viață de veci. Amin!

D. Voniga,
candidat la preoție.

Reflecțiuni.

Prea Onorate Domnule Redactor!

Publicând observările colegului Groșorean — ca păreri individuale — asupra manualului meu de Gramatică elementară, a-ți binevoit a face observarea, că veți reveni și PODv. asupra cărții.

Voiu fi foarte mulțumitoriu pentru această, dăr' cred că și până atunci nu va fi fără de nici un folos și chiar fără de interes pentru colegii învățători, decât veți binevoi a-mi permite și mie să-mi fac unele reflecțiuni la observările dlui Groșoreanu.

Din capul locului exprim mulțumită colegului Groșoreanu, pentru că și-a dat osteneța a ceti manualul meu — și încă a-i face și o critică în public.

Acésta am dorit-o și eu, numai-cât diferind părerile noastre despre modul de propunere al gramaticei în școala poporală, după cele două direcțiuni din lumea pedagogică, d. Groșorean putea dice pre scurt: mie nu-mi convine, pentru că eu aparțin direcțiunii aceleia, cari propun Gramatica în școala poporală numai pe baza cărții de cetire, — ori nu o propun de loc!

În parantesă fie ȃis, între învățătorii nostri mai este o a treia direcțiune. Anume sunt unii de părerea, că Gramatica n'are loc în școala poporală, căci ce folos va avé omul în viața practică de cunoștința subiectului, a predicatului, substantivului etc. mai departe pe Istoria naturală asemenea n'are se pună pond, pentru că vaca, calul etc. și așa le va cunoșce copilul mai târziu, iar cunoștința elefantului, a girafei etc. de ce folos e, dacă în viață nu le va vedé?

Acésta merge tot gradat până la cetire și scriere, căci — după ȃisa poporului — cum a trăit moșii și strămoșii nostri fără carte, și noi putem trăi!

De ore-ce și eu mă alătur cătră aceia, cari pretind a se da elevului și manule din obiectele de învățământ; afară pôte de cel al matematicii, — și acésta pentru-ca copilul se mai aibă ocupațiuni variate, dedându-se prin aceste și la o viața permanent activă, de aceea ȃic, am adus la finea cărții și părerea pedagogului nostru V. Petri, că: „Gramatica forméză și în școala poporală un obiect de sine stătător cu ore proprii, și acésta pentru a se evita ori ce confuziune la predarea ei.“

Dacă sciam, că cartea va fi criticată de un reprezentant din ceta celor ce propun Gramatica elementară pe baza lecturelor din Legendariu, séu nu o propun de fel, apoi mai adăugam și părerea dlui Dr. P. Pipoș, care dice: Regulele și definițiunile de

gramatică trebuie să se învețe de rost.“ (Prin urmare): „Este folositoriu a da școlarilor și manual de gramatică, în care se află regulele formulate cât mai pe scurt și precis.“

Astfel, pôte d-l Groșoreanu nu se determína a me critica nefavorabil.

Dar' se vedem totuși ce ȃice d-l coleg Groșorean.

Mai întâiu laudă zelul unor membri ai corpului didactic (profesori, învățători) pentru-că au edat diferite cărți menite pentru școala poporală. Voiesce se pună înse stavilă acestui zel, dacă cineva se apucă de un lucru fără a fi în curat cu ceea ce voiesce se lucreze.

De ore ce toți autorii de gramatici pentru școala poporală, pe câți îi cunosc eu, și-au compus manualele lor anume pentru elevi, (d-l V. Mândreanu are unul pentru elevi și altul pentru învățători,) trebuie să deduc, că tot ce s'a făcut până la d-l Groșoreanu în acésta materie, — deși până acum nu s'a pus stavilă — e lucru zadarnic și păgubitoriu.

Din norocire înse nu e așa. Numai un viitoriu foarte depărtat va arăta, care direcțiune e mai bună în privința acésta.

D. Groșoreanu îmi atribue o greșelă contra cutărui principiu pedagogic, că am contras tot materialul de gramatică în 60 de lecțiuni.

Sunt curios se sciu, ce ar ȃice d-l Groșoreanu despre alte manuale de acest soi, cari — fie-care — nu sunt mai mult estinse decât al meu. Deosebit așa dorí se sciu, ce părere și-ar da asupra manualului d-lui I. Dariu din Brașov, care îndată în §. 3. — așa dară într'o singură lecțiune — face cunoscut din șese exemple: predicatul, verbul, adiectivul și substantivul? (Verbul și adiectivul ca noțiuni noue).

Și cu tóte acestea, manualul d-lui Dariu a apărut în a 3-a ediție, un semn, că s'a folosit în școle.

De ce n'a pus d. Groșoreanu stavilă, când a apărut în a 3-a ediție manualul de gramatică al d-lui T. din diecesa noastră, în care manual verbul predicativ: am, am avut (posed) se confundă cu verbul ajutătoriu, am, ai, a. ȃicerea contrasă a numesce compusă, ér la ȃicerea principale și secundare autorul să arată, că nici nu scie sintacsa elementară!

D. Groșoreanu nu pôte admite materialul pentru cl. III. în 16 lecții, pentru-că fie-care lecție e o prelegere, și așa cu tot materialul din cl. III. suntem gata în 4 săptămâni.

D. Groșoreanu precum sciu din spusele d-sale, nu folosesc în școlă alt manual afară de cartea de cetire. Prin urmare îmi stă în voiă se presupun, că d. e. la religie nu folosesc manual. Mi-ar plăcé acum se sciu, în câte ore pôte pestrece cu succes peste o biografia sau peste o întempleră din isto-

ria biblică ca d. e. născerea, patimile și mărtașia lui Isus Christos, apoi Iov etc., cari fie-care ar trebui să corespundă unei lecții, dacă voim să dăm elevului deodată ceva complet? Și dacă găsim tot materialul, de câte ori repetăm până la examen?

D. Groșoreanu află că contragând materialul pentru cl. III. în 16 lecții, se propune prea mult într-o lecție, dar nu spune că în cari anume?

Presupun, că d. Groșorean n'a făcut probă cu elevii dsale, ca să vedem, la care lecție întâmpină o greutate așa de mare, dar eu pe baza experienței afirm, că în clasa a III nu întâmpin o greutate precum și-o în chipuiesce d. Groșorean.

Trecând în analiza specială, d. Groșorean ărași află greșelă în aceea, că eu mai întâiu vorbesc despre ființe și lucruri, apoi le fac cunoscute băeților.

Trebuie să premărgăm intuițiunea despre școlariu, tablă etc. Cred că toți învățătorii au trecut peste aceste încă în cl. I. și dacă eu mai fac o definițiune despre ființe și lucruri, acesta e numai o repetiție pentru mai buna pricepere a ocupațiunii, ce urmăzăm în lecția 1-ă.

Ori d. coleg Groșorean e de părerea, că un manual sistematic de gramatică să se începă cu lecțiunile din exercițiile intuitive menite pentru cl. I?

Dar' să urmărim pe d-l Groșorean până la sfârșit.

D-sa dice, că nu e bună definițiunea despre ființe, de ăre-ce eu dic că ființa numim tot ce e însuflețit în loc de: tot ce are viață.

Fie sigur d. coleg, că și eu am meditat aci, și de ăre-ce căutând am aflat prin manuale de Istoria naturală, că și plantele au viață — fără a fi ființe — căci cresc, se nutresc etc. am luat definițiunea cum am vădit că o folosese și I. Manliu, care e premiat de Academia română pentru cărțile sale de școlă. ăre spiritul în care e scrisă cartea dovedește, că sunt și un bun creștin.

D. coleg Groșorean se bagă — cred, că fără voie — și în Logică, bagséma pentru că e în ceva legătură cu gramatica.

Las' că eu n'am învățat Logica în preparandie, nu știu, au învățat-o colega G. ori ba, dar după manualele de Logică ce le-am cetit eu aflu, că: „facem, dicem” sunt două noțiuni cu sfere ordinate. Anume „facem” e o noțiune supra ordinată ăre „dicem”, „scriem” sunt noțiuni sub-ordinate. Căci totdeauna când „dicem”, — „facem” ceva, dar' nu totdeauna când „facem” — și „dicem” ceva. Deci ori „dicem” ori „scriem” — „facem” ceva.

D. coleg Groșorean a aflat multe lucruri bune

în manualul meu, dar — după dsa — și foarte multe erori și totuși nu merge mai departe dela pag. 1. De aci lectorul va concluda, că totă cartea e numai erori, dacă chiar pe pag. primă se află o așa mulțime, — ăre afirmațiunea că „a aflat multe lucruri bune” e numai o grație.

Lucru greu de înțeles!

Cuvin 5/17 Ian. 1893.

I. Ilica,
inv.

D I V E R S E.

* *Felicitări.* În ziua sântului Ioan Botezătorul, din incidentul zilei onomastice a Pré Sântiei Sale, părintelui Episcop al Aradului Ioan Mețianu s'a prezentat la Pré Sântia Sa membrii Consistoriului, preoțimea parochială din loc și comuna bisericăscă Arad sub conducerea părintelui protopresviter tractual Moise Bocșan, corpul profesoral dela seminariul diecesan, corpul profesoral dela școlă superioară de fetețe din Arad, șefii autorităților civile și militare și mulți onorațiori din oraș, — dorind Pré Sântiei Sale ani mulți fericiți!

* *Serbarea patronului seminariului diecesan.* În presera sêrbătorii sântului Ioan Botezătorul, carele este patronul seminariului nostru diecesan, s'a ținut și în anul acesta serbatărea școlastică îndatinată în sala mare a seminariului în ființa de fața a corpului profesoral, a elevilor institutului și a unui public ales și numeros. Cu această ocaziune directorul seminarial a ținut discursul festiv, ăre corul tinerimei a eșcutat mai multe cântări potrivite cu însemnătatea zilei.

* *Mulțămită publică.* Magnificența Sa, d-lu Vincentiu Babeș, născut în comuna Hodoni, departat din comuna natală aproape de 60 de ani, ca să lupte pentru binele națiunii, acum locuitor în Budapeșta, și membru al acad. rom. de științe, a donat pe séma cultului nostru gr. or. rom. în anul 1889 — 10 fl., în 1890 — 5 fl., în 1892 — 10 fl., și pe anul 1893 încă 10 fl. v. a. ca sémn de recunoștință, că e născut în comuna Hodoni și că parinții săi odihnesc aici, și de ăre-ce în orașul Budapeșta nu eșistă biserică gr. or. română. Dênsul și cei doi fii ai săi: d-nii Dr. Emil Babeș avocat și Titu Babeș oficer în rezervă și candidat de avocat, încă se declară a-se ține de biserică din Hodoni. Comitetul parochial îi primesce cu bucurie în sîmul său, și le exprimă mulțămită, pentru binevoitoriul don. Dumneșeu se înalțe și pe fiii M. Sale, că pre părintele dênsilor, ca să fie membrii aleși ai națiunii năștre, ăre domnului donator se-i dea Dumneșeu zile de bătrânețe ușore. — Hodoni, 1. Ianuar 1893. — Pentru comitetul parochial: Moise Pepa, învățătorul.

* *Sinod bisericăsc sêrbesc.* „Branik” află, că sinodul dieceselor sêrbesci de Buda și Bacica se vor în-

tr'uni în curând la Neoplanta. Cu prilejul acesta se va efeptui și alegerea noilor episcopi pentru scaunele vacante ale acestor diecese. Diecesa Budensă nu se va desființa, cum se credea la început. După informațiunile lui „Branik,” pentru diecesa de Bacica e designat protosincelul Emilian Radici, de present administratorul mănăstirei Mesici. Pentru diecesa Budensă sunt mai mulți candidați, între alții și mandatarul actual d-l G. Petrovici.

* **Junimea română din Arad** va aranja în séra de 18 Februaru st. n. a. c. în sala hotelului „Crucea albă” un bal în favorul școlarilor români lipsiți de mijloce. Începutul la 9 óre séra. Bilete de persoană 2 fl. bilete de familie 5 fl. bilete de galerie rîndul prim cu 2 fl. rîndul al doilea cu 1 fl. se pot căpeta pre lângă presentarea invitării cu 2 zile înainte de bal la „Crucea albă” ér séra la cassă.

* **Concurs.** „Victoria” Institut de credit și economii în Arad, publică concurs pentru ocuparea postului de cassar la acel institut. Salariul anual este fl. 1000 și tantiemele statutare. Alesul va fi îndatorat să depună fl. 1000 cauțiune. Confirmarea definitivă a alesului póte urma numai după un an de serviț. Concurenții cu studii academice comerciale vor fi preferiți. Terminul concursului se fixéză până la 28 l. c. Alesul va intra în funcțiune la 1. Februaru a. c. st. n.

† **Necrolog.** Subsemnații cu inimă pătrunsă de cea mai adéncă durere anunțăm tuturor consăngenilor, amicilor și cunoscuților, încetarea din viață a mult iubitului și în veci neuitatului nostru; soț, tată, moș și socru: Vasiliu Olariu, învățătoriu ort. rom. în Zărand, care după grele suferințe și-a dat nobilul și blândul suflet în mâinile Creatoriului ađi la 6 óre după amédăđi în anul 65 al etății și 45 al activității sale învățătoresci. Remășițele păméntesci ale decedatului s'au așeđat spre odihnă eternă după ritul bisericeii române ortodocse în 6/18 Ianuar a. c. Fie-i țerîna ușóră și memoria eternă. Zărand, la 4/16 Ianuar 1893. Terezia Popovicu sotia, Vasiliu Olariu preot ort. rom. în Arad-Gaiu, Ecaterina Olariu măritată Mișcoiu, Miřon Olariu învățătoriu ort. rom. în Otlaca, Iustin Olariu călcuinar în Arad ca fii dela prima soție. Iuliana Petran; Silvi'a și Maria ca fiice dela 2-a soție. Elisa, Cristina și Ana Olariu, ca nurori. Cornelia, Sofia și Cornel ca nepóte și nepoți. Simeon Mișcoiu ca ginere.

† **Necrolog.** Dumneđeu a chiămat la viață eternă, pe binefacătorul sërăcilor, ajutătoriu nepotincioșilor și făcătoriu de pace al celor scărbiți. Epitropul bătrân al santei biserice din Hodoni, carele cu nisuințele lui, a acoperit s. biserică cu pétră. Densul a influințat și la redicarea școlei, pe carea de asemenea a acoperit-o cu pétră. Virilistul comunal: Constantin Cocoșu, carele în întregă viața sa a fost pe deplin sănėtos, după un scurt morb, în preséra anului nou 1893 și-a dat sufletul seu Creatoriului în etate de 62 de ani. Pe acel bărbat la ono-

rat cu petrecerea până la mormėnt: antistia comunală din loc, rudeniile și cunoscuții din alte comune străine, precum și întreg poporul gr. or. rom. din loc. În fine 'l deplâng socia, fiul, fiica, nepoți și nepóte, pe cari tóte le-a lăsat în o stare materială bună. — În veci amintirea lui! — Hodoni, 4 Ianuar 1893. — Moise Pepa, învățător.

* **Învitare.** Corul bisericesc din Cuvin, arangéză Duminecă în 17/29 Ianuarie, în sala hotelului din Gyorok, în favorul școlilor din Cuvin, Concert împreunat cu Dans, la care cu tótă onórea invită Comitetul arangiator. — Prețul de intrare: pentru familie 1 fl., pentru persoană 50 cr. — Începutul la 7 óre séra. — Ofertele marinimóse se se trimită învățătorului Ioan Roman, în Cuvin p. u. Gyorok, cari împreună cu suprasolvirile, se vor chita pe cale jurnalistică. — Damele sunt rogate a se presenta în costume cât mai simple. — Programa: 1. „Cu vrednicie” esecutat de corul mixt sub cond. înv. Ioan Roman. 2. „Treí colorí” de Porumbescu, cor bărb. 3. „Toporul și pădurea” poesie declamată de Nica Tripa. 4. „Ētă điuă” cor mixt. 5. „Imnul” cor bărb. 6. „Moș Martin” poesie declamată de Georgiu Cicireanu. 7. „Opinca” cor bărb. 8. „O ce veste” cor mixt. 9. „Șoldan Vitézul” canțonetă, predată de Todor Cicireanu. 10. „Cisla” cor bărb. 11. „Marșul român” cor bărb. — În pausă se vor esecuta jocurile naționale „Bătuta și Călușerul.”

* **Avis.** Rogăm pre toți domnii, cari nu și-au reînnoit abonamentul, să binevoescă a ne înșciința cu reintórcerea postei, decă voesc să mai aibă fóea nóstră, de óre-ce acesta este numerul ultim, ce se trimite tuturor abonenților din anul trecut! Administrațiunea fóei.

Concurs.

Pentru deplinirea parochiei Sěrbesti cu Verzariul de jos, conform conclusului consistorial gr. or. din Oradea-mare de sub Nr. 1472 a. c. Se escrie concurs cu termin de 30 de zile.

Dotățiunea este:

1. În Sěrbesti: birul preoțesc câte 1 fl, dela casă și stólele usuate.
2. În Verzariu: asiderea câte 1 fl, dela număr și stólele preoțesci.

Numėrul caselor în ambele comune e 135.

Fiitoriu preot va avea a locui în comuna Sěrbesti.

Recursurile vor fi a-se trimite la subscrisul până la 6 Februar v. 1893. în Beiuș.

Beiuș, 31. Dec. v. 1892.

Pentru comitetele paroch.:

Vasiliu Pap, m. p.

protop. Vașconli.

—□—